

ЗВІТ

про результати співпраці з партнерами з розвитку та проєктами міжнародної технічної допомоги щодо здійснення заходів із реалізації Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року

Міністерство освіти і науки України забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері освіти, зокрема в частині рівного доступу, інклюзивності та безбар'єрності, відповідно до положень Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року.

З метою ефективної реалізації завдань Національної стратегії МОН здійснює системну співпрацю з партнерами з розвитку та проєктами міжнародної технічної допомоги, залучаючи їх експертний, фінансовий, технічний і методичний потенціал для впровадження структурних змін у системі освіти, особливо в умовах воєнного стану.

Співпраця з міжнародними організаціями вибудовується на засадах:

- узгодженості з національними пріоритетами та стратегічними документами;
- доповнюваності державної політики та міжнародної допомоги;
- орієнтації на системні результати та сталість змін;
- урахування потреб вразливих груп населення.

Ключовими партнерами Міністерства у реалізації державної політики у сфері інклюзивної та безбар'єрної освіти є Дитячий фонд ООН (UNICEF), Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (UNESCO), Lumos Foundation, проєкт міжнародної технічної допомоги SURGe, Група Світового банку, Уряд Японії, Фонд підтримки, відновлення, відбудови та реформування України (URTF), Фонд ООН у галузі народонаселення (UNFPA), громадська організація EdCamp Ukraine та інші міжнародні партнери.

Співпраця з UNICEF

У партнерстві з UNICEF МОН реалізує комплекс заходів, спрямованих на інституційне впровадження інклюзивного навчання, психосоціальну підтримку учасників освітнього процесу та забезпечення доступу до навчання дітей з особливими освітніми потребами, зокрема дітей з інвалідністю та дітей, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації.

Співпраця охоплює:

- розроблення та впровадження політик і стандартів інклюзивного навчання;
- підтримку цифрових рішень та адаптованих освітніх матеріалів;

- підвищення кваліфікації педагогічних працівників;
- відновлення та облаштування доступного освітнього середовища;
- розвиток психосоціальної підтримки дітей та педагогів.

Важливим напрямом співпраці стало формування культури безбар'єрної комунікації в освіті. Спільно з UNICEF, UNFPA та EdCamp Ukraine Міністерством розроблено навчальні курси для авторів підручників, авторів освітніх програм для закладів дошкільної та загальної середньої освіти, а також фахівців Українського інституту розвитку освіти щодо принципів недискримінації та використання безбар'єрної мови. Реалізація курсів сприятиме підвищенню експертизи щодо коректної та недискримінаційної комунікації в освітніх матеріалах.

У межах цієї ініціативи проведено очні навчання для авторів та експертів, після завершення яких учасники проходять сертифікаційне тестування та отримуватимуть супервізійну підтримку міжнародних партнерів для інтеграції принципів безбар'єрності у практичну діяльність.

З метою популяризації принципів безбар'єрності Міністерство спільно з UNICEF та Мережею батьківських організацій реалізує всеукраїнську інформаційно-комунікаційну кампанію «Безбар'єрна мова в освіті», покликану сформувати культуру поваги, інклюзивної комунікації та недискримінаційної мови серед педагогів, батьків, дітей та широкої громадськості.

Реалізовані спільні проекти UNICEF та МОН сприяють практичному впровадженню положень Національної стратегії через системне включення дітей з особливими освітніми потребами в освітній процес, розвиток дошкільної інклюзії, цифрову доступність та формування безбар'єрної культури в освіті.

Співпраця з UNESCO

UNESCO є стратегічним партнером МОН у питаннях розвитку інклюзивного навчання, безпеки освітнього середовища та підтримки освіти в умовах кризи.

У межах співпраці забезпечується:

- розвиток мережі інклюзивно-ресурсних центрів;
- адаптація закладів освіти до потреб дітей з особливими освітніми потребами;
- впровадження стандартів безпеки освітнього середовища;
- підтримка дистанційного та змішаного навчання;
- підвищення кваліфікації педагогічних працівників, психологів та управлінців.

Проекти UNESCO спрямовані на досягнення стратегічних цілей Національної стратегії шляхом поєднання інфраструктурних рішень, психосоціальної підтримки та інституційного розвитку системи освіти.

Співпраця з Lumos Foundation

Співпраця МОН з Lumos Foundation зосереджена на інтеграції інклюзивної освіти в реформу системи догляду та підтримки дітей, розвитку сімейно орієнтованих послуг і процесів деінституціалізації.

За підтримки Lumos:

- розвиваються інклюзивні моделі освіти в територіальних громадах;
- забезпечується повернення дітей із закладів інституційного догляду до сімейного середовища та системи освіти;
- удосконалюється нормативне забезпечення розвитку інклюзивного навчання;
- надається експертна й психосоціальна підтримка дітям, які пережили травматичний досвід.

Одним із ключових результатів співпраці стало впровадження в систему освіти Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я (МКФ) як сучасного інструменту визначення функціональних потреб дитини та планування необхідної освітньої підтримки.

З метою організації навчання педагогічних працівників закладів освіти, консультантів інклюзивно-ресурсних центрів та фахівців ресурсних центрів підтримки інклюзивної освіти щодо застосування МКФ під час проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку особи та надання освітніх послуг, за фінансової підтримки Благодійного фонду «Люмос Україна» (Lumos Ukraine) Міністерством освіти і науки України розроблено навчальний курс **«Застосування МКФ у сфері освіти»**.

Метою курсу є формування у педагогічних працівників та консультантів інклюзивно-ресурсних центрів базових знань і практичних навичок щодо застосування Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я для підвищення якості проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку осіб з особливими освітніми потребами, визначення їхніх функціональних можливостей та забезпечення ефективного надання освітніх послуг.

Навчальний курс розміщено на платформі студії онлайн-освіти EdEra та відкрито для безоплатного проходження педагогічними працівниками закладів освіти, консультантами інклюзивно-ресурсних центрів, фахівцями ресурсних центрів підтримки інклюзивної освіти та іншими спеціалістами, які працюють у сфері інклюзивного навчання.

Курс доступний за посиланням:

<https://study.ed-era.com/uk/courses/course/7055>.

Розміщення курсу у відкритому доступі забезпечує можливість широкого впровадження сучасних міжнародних підходів до оцінки функціонування дитини, підвищення професійної компетентності педагогічних працівників та консультантів інклюзивно-ресурсних центрів, а також сприяє реалізації державної політики щодо розвитку інклюзивної освіти відповідно до міжнародних стандартів.

Діяльність Lumos сприяє реалізації Національної стратегії через посилення міжвідомчої взаємодії систем освіти, соціального захисту та охорони здоров'я.

Співпраця з проєктом SURGe

Проект міжнародної технічної допомоги SURGe є важливим партнером МОН у питаннях відновлення громад, розвитку державного управління та впровадження принципів безбар'єрності у процеси відбудови.

У межах співпраці:

- підтримується інклюзивне та гендерно чутливе планування відновлення громад;
- посилюється інституційна спроможність органів державної влади та місцевого самоврядування;
- розробляються сучасні інструменти стратегічного планування;
- інтегруються принципи універсального дизайну та доступності у розвиток освітньої інфраструктури.

Спільно з Міністерством освіти і науки України проєкт SURGe сприяє модернізації закладів освіти, створенню інклюзивного освітнього середовища та забезпеченню рівного доступу до якісних освітніх послуг.

Співпраця зі Світовим банком, Урядом Японії та програмою LEARN

Одним із наймасштабніших прикладів міжнародної підтримки української освіти стала реалізація програми **LEARN («Підвищення доступності та стійкості освіти в умовах кризи в Україні»)**, яка впроваджується Міністерством освіти і науки України спільно зі Світовим банком за підтримки Уряду Японії та Цільового фонду підтримки, відновлення, відбудови та реформування України (URTF).

Фінансування здійснюється за механізмом **Program-for-Results (PforR)**, який передбачає виділення коштів після досягнення державою визначених показників результативності. Такий підхід стимулює проведення системних реформ та забезпечує ефективне використання міжнародної фінансової допомоги.

У межах програми LEARN МОН уже забезпечило досягнення низки ключових результатів, що дозволило залучити попередні транші міжнародної підтримки, зокрема:

- підготовлено понад **240 тис.** учителів 7–8 класів до впровадження стандартів Нової української школи;
- понад **779 тис.** учнів забезпечено сучасними підручниками НУШ;
- понад **18 тис.** учнів отримали можливість безоплатного підвезення до закладів освіти;
- близько **12 тис.** учнів і педагогічних працівників отримали доступ до укриттів, що відповідають мінімальним вимогам безпеки.
- підготовка 60 тис. учителів 9 класів відповідно до стандартів НУШ;
- забезпечення безоплатними підручниками понад 600 тис. учнів 4-х і 9-х класів;
- розширення програми безоплатного підвезення учнів;
- удосконалення механізмів розподілу субвенцій на укриття та шкільні автобуси з урахуванням потреб дітей з інвалідністю;
- масштабування реформи дошкільної освіти шляхом впровадження нової стратегічної рамки та сучасних інфраструктурних стандартів.

Програма LEARN є прикладом успішного поєднання міжнародної фінансової підтримки та реалізації державної політики, спрямованої на забезпечення доступної, безпечної, інклюзивної та якісної освіти для кожної дитини навіть в умовах війни.

Висновок

Системна співпраця Міністерства освіти і науки України з міжнародними партнерами є одним із ключових чинників успішної реалізації Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року. Завдяки поєднанню експертної, методичної, технічної та фінансової підтримки міжнародних організацій забезпечується впровадження комплексних реформ у сфері освіти, розвиток інклюзивного навчання, модернізація освітньої інфраструктури, формування культури безбар'єрної комунікації та підвищення інституційної спроможності системи освіти.

Результати міжнародного партнерства підтверджують ефективність обраного підходу, за якого міжнародна допомога інтегрується у державну політику та забезпечує досягнення конкретних результатів для дітей, педагогів, територіальних громад і всієї освітньої системи України.